

Список використаних джерел

1. Dubey S. C. Effect of different substrates and amendments on yield of *Pleurotus* sp. Mycol. Plant Pathol. 1999. № 29. P. 209– 216.
2. Kholoud M. Ananbeh Production of Oyster Mushroom (*Pleurotus ostreatus*) on Tomato Tuff Agro waste / Kholoud M. Ananbeh and Ahmad M. Al-Momany. Saudi Journal of Biological Sciences 2008
3. Kholoud M. Ananbeh Production of Oyster Mushroom (*Pleurotus ostreatus*) on Tomato Tuff Agro waste / Kholoud M. Ananbeh and Ahmad M. Al-Momany. Saudi Journal of Biological Sciences 2008
4. Khlood Ananbeh Production of Oyster Mushroom (*Pleurotus ostreatus*) on Olive Cake Agro Waste / Khlood Ananbeh and Ahmad Almomany. Saudi Journal of Biological Sciences 2005
5. Masahito Yamauchi Cultivation of oyster mushroom (*Pleurotus ostreatus*) on fermented moso bamboo sawdust / Masahito Yamauchi, Mariko Sakamoto, Masayoshi Yamada, Hirofumi Hara. Journal of King Saud University. Science 2018
6. Melissa Petruzzello *Lentinula* [https://www.britannica.com/science/Lentinula]

УДК 63:911.53:502

Лико Д.В., д. с.-г. н., професор,
завідувач кафедри екології, географії та туризму,
Лико С.М., к. с.-г. н., доцент,
Портухай О.І., к. с.-г. н., доцент,
Якута О.О., ст. викладач
Рівненський державний гуманітарний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ РІВНОВАГИ АГРОЛАНДШАФТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Проаналізовано співвідношення сільськогосподарських земель, лісів і інших лісовкритих площ, забудованих земель, відкритих заболочених територій та територій вкритих водою. Оцінено екологічний стан агроландшафтів за співвідношенням ріллі (P) до сумарної площі екостабілізуючих угідь (ЕСУ – ліси, пасовища, болота, водні об'єкти).

Ключові слова: агроландшафт, агроекосистема, екостабілізуючі угіддя, територіальна громада.

Агроландшафтами називають ландшафти, що виникли в результаті впливу людини на природну рослинність та характеризуються сформованими агробіоценозами, де малопродуктивні дикі рослини замінено високопродуктивними культурами. Відповідно до сучасних наукових поглядів агроландшафти розглядають як цілісну природно-виробничу геосистему (агрогеосистему), в якій усе взаємопов'язане і здійснює вплив на продуктивність сільськогосподарських культур [1].

Переважаючого такого виду ландшафтів характерне для сільських об'єднаних територіальних громад (ОТГ), що необхідно враховувати при розробці стратегії їхнього сталого розвитку, формуванні відповідних цілей та завдань. Особливо необхідним є усвідомлення, що нераціональне ведення сільського господарства призводить до зміни ґрунтів агроландшафтів, їхнього виснаження та забруднення, що в подальшому впливатиме і на сам соціально-економічний розвиток громади.

Мета нашого дослідження полягала в аналізі проблем зумовлених порушенням екологічної рівноваги агроландшафтів територіальних громад.

У роботі проаналізовано структуру земельного фонду Козинської (Дубенський район) та Локницької ОТГ (Вараський район) Рівненської області (рис. 1).

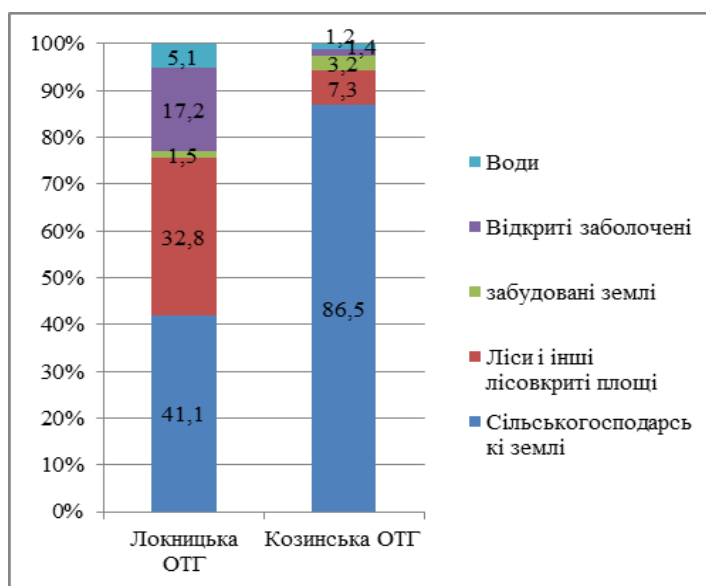

Рис. 1. Структура земельного фонду Козинської та Локницької ОТГ Рівненської області

Із наведених даних видно, що сільськогосподарські угіддя становлять велику частку у структурі земель Козинської ОТГ (86,5%), значно меншу для Локницької ОТГ (41,1%). Також для останньої характерне переважання частки лісів і інших лісовкритих площ та відкритих заболочених земель у порівнянні з Козинською ОТГ. Рілля становить 50% сільськогосподарських угідь на території Локницької ОТГ та 89% - на території Козинської ОТГ.

Оцінка екологічної рівноваги в реальному співвідношенні ріллі до екостабілізуючих угідь (Р:ЕСУ) визначалася за допомогою модифікованої шкали, яка дає можливість оцінити екологічний стан агроландшафтів в широкому діапазоні: від оптимальних параметрів пропорції Р:ЕСУ (<20:>80%) властивих еталонним ландшафтам, до абсолютно неприпустимих (>70:<30%), відповідних їх катастрофічному стану (табл. 1) [2].

В результаті проведених розрахунків виявлено, що на території Козинської ОТГ співвідношення Р:ЕСУ становить 81%:19% та свідчить про катастрофічний стан агроландшафтів, на території Локницької ОТГ – 21%:79% тобто задовільний екологічний стан.

Таблиця 1

Модифікована шкала для оцінки екологічного стану агроландшафтів

Тип агроландшафтної території	Відносна вага угідь % до їх сумарної площі		Екологічний стан
	Р	ЕСУ	
0	<20	>80	оптимальний
I	20-37	63-80	задовільний
II	37-54	46-63	критичний
III	54-70	30-46	кризисний
IV	>70	<30	катастрофічний

Отже, однією з актуальних проблем у сільських ОТГ є порушення екологічної рівноваги агроландшафтів. Значна розораність території з економічної точки зору, дає можливість виростити та реалізувати більшу кількість сільськогосподарської продукції, про те при нераціональному веденні землеробства призвести до деградації ґрунтів (виснаження, ерозій, забруднення пестицидами тощо) та виведені їх із землекористування. Тому при формуванні цілей сталого розвитку громад необхідно прагнути до гармонійного розвитку екологічної та економічної складових. Для Козинської ОТГ важливим є передбачення цілей та завдань, що сприятимуть досягненню оптимального або задовільного екологічного стану агроландшафтів та дозволять зменшити антропогенне навантаження на земельний фонд.

Список використаних джерел

1. Генсірук С.А., Соловій І.П. Агроландшафт. Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт], 2006. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=42588.

2. Методичні рекомендації з агроекологічної оцінки структури агроландшафтів і систем землекористування за даними дистанційного зондування Землі високого просторового розрізнення К., 2012. 34 с.

УДК 631.15: 631.95: 631/635:504.06

Лішук А.М., к.с.-г.н., с.н.с., завідувач лабораторії біоконтролю агроecosystem і органічного виробництва,
Городиська І.М., к.с.-г.н., с.н.с., завідувач відділу підготовки наукових кадрів та методично-інформаційного забезпечення,
Драга М.В., к.б.н., с.н.с. лабораторії біоконтролю агроecosystem і органічного виробництва
 Інститут агроекології і природокористування НААН

ЕКОЛОГІЧНІ РИЗИКИ ЯК ПОКАЗНИК ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРОЦЕНОЗІВ

Визначено екологічні ризики в аграрному секторі, прояв дії чинників яких може суттєво знизити рівень продуктивності виробництва рослинної сільськогосподарської продукції. Доведено, що розроблення механізму управління екологічними ризиками є важливим аспектом для забезпечення мінімізації їх впливу на агроценози та підвищення екологічної безпеки агроecosystem за вирощування сільськогосподарських культур.

Ключові слова: екологічні ризики, екологічна безпека, агроценоз, мінімізація впливу екологічних ризиків

Увага до екологічної безпеки останніми десятиріччями дедалі більше зростає. Це пов'язано, перш за все, зі значними масштабами забруднення довкілля, наслідком якого є глобальна зміна клімату, зниження біорізноманіття, забруднення рослинницької та тваринницької продукції небезпечними хімічними речовинами, деградація земель тощо. Загострення екологічних проблем у світовому масштабі призвело до створення нової моделі екологічного розвитку, суть якої полягає у створенні сприятливих умов для підвищення якості і безпеки життя, скорочення масштабів екологічної деградації довкілля.

У сучасних умовах екологічна безпека розвитку сільського господарства України в цілому залежить від ряду еколого-економічних ризиків: